

LAUSUNTOKYSELY: Hallituksen esitykset eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ym. sekä laiksi kotoutumisen edistämisestä

Tervetuloa vastaamaan lausuntokyselyyn I) luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, laiksi alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja laiksi yksityisistä rekrytointipalveluista sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta sekä II) luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä.

I. Esitys sisältää kolme uutta lakiehdotusta:

1. lakiehdotus: laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista
2. lakiehdotus: laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta
3. lakiehdotus: laki yksityisistä rekrytointipalveluista.

Seuraavat voimassa olevat lait kumottaisiin:

- laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012)
- laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014)
- laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (7/2014)
- laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2013)
- laki sosiaalisista yrityksistä (1351/2003).

Lisäksi muutettaisiin työttömyysturvalakia ja eräitä muita lakeja.

II. Esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi kotoutumisen edistämisestä, joka korvaisi voimassa olevan lain (1386/2010).

Lausuntopyyntöaineistossa on kyselylomake pdf-muotoisena.

Lausunnot pyydetään antamaan 16.6.2017 klo 16.15 mennessä.

Huom! Kyselyn avovastaus-kenttien enimmäispituus on 4000 merkkiä. Mikäli tämä ei riitä, voitte lähettää lausuntonne myös sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@tem.fi .

Kyselyyn vastaamista ei ole mahdollista välillä keskeyttää, vaan kyselyyn on vastattava kerralla. Kyselyssä ei myöskään pysty palaamaan taaksepäin aiemmalle sivulle tarkistamaan tai muuttamaan vastausta sen jälkeen kun "Seuraava"-painiketta on painettu. Kysely on suomenkielinen, mutta vastaukset voi antaa myös ruotsiksi.

Vastauksen lähettäminen: Kun vastaus on valmis, paina kyselylomakkeen lopussa olevaa "Lähetä"-painiketta. Tämän jälkeen kyselystä aukeaa "Kiitos-viesti", mikä osoittaa, että vastaus on lähtenyt onnistuneesti.

Ole ystävällinen ja kirjoita sähköpostiosoitteesi:

TAUSTATIEDOT**1) * Vastajaataho**

- kunta
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- julkisomisteinen yhtiö
- ministeriö
- ELY-keskus
- TE-toimisto
- aluehallintovirasto (AVI)
- muu valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu, mikä

2) * Vastajaatahan virallinen nimi**Hämeen liitto****1. Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista**

Ehdotetun julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain keskeisenä sisältönä olisi työnhakijan palveluprosessin määrittely (2 luku) sekä niiden rekrytointi- ja osaamispalveluiden määrittely, joita jokaisessa maakunnassa olisi oltava tarjolla (3 luku). Rekrytointipalveluna maakunnan tulisi välittää tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä yhteen sovittaa työtilaisuuksia ja työnhakijoita. Osaamispalveluna maakunnassa tulisi olla tarjolla ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunta voisi lisäksi järjestää muita rekrytointia ja työnhakua tukevia sekä osaamista kehittäviä palveluja. Muista palveluista määriteltäisiin tarkemmin ainoastaan työkokeilu (4 luku). Muutoin palveluiden sisältöä ei määriteltäisi.

3) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

4) 2 luku Työnhakijan palveluprosessi, kommentit:

Esityksen mukaan työttömän työnhakijan on seitsemän päivän välein ilmoitettava verkkopalvelussa työhaun jatkumisesta ja aktiiviseen työnhakuun liittyvistä toimista. Vain painavista syistä voidaan hyväksyä muu kuin verkossa tehty ilmoitus. Sähköinen asiointi ei ole kaikille yksinkertaista. Heikoimmassa asemassa olevat työttömät kärsivät siitä, että palvelut painottavat sähköistä asiointia. Suuri osa erityistä tukea tarvitsevista tarvitsee henkilökohtaista palvelua. Esityksestä ei myöskään käy selkeästi ilmi, mitkä ovat ne painavat syyt ja mikä olisi se vaihtoehtoinen tapa.

Työnhakijoiden kannustaminen aktiivisuuteen on sinänsä hyvä asia, mutta esitetyt muutokset ovat monimutkaisia ja haasteellisia toteuttaa. Kahdentoista työpaikan hakeminen kolmen kuukauden aikana on osalle työnhakijoista liian vähäinen määrä, osalle taas liian paljon. Esimerkiksi työrajoitteisen tai vammaisen voi olla vaikea löytää riittävää määrää työpaikkoja joihin voi vakavissaan hakea. Lisäksi alueilla, joissa

alueilla, joissa työpaikkoja ei ole tarjolla, on kohtuuton vaatimus ja voi myös muuallakin johtaa siihen, että työnhakijat tehtailevat näennäishakemuksia, mutta eivät saa viranomaisilta tarvitsemiaan työhakua tukevia palveluja. Työnantajat saattavat kyllästyä kasvaviin hakijamääriin ja hakijoihin, jotka tehtailevat hakemuksia ilman motivaatiota. Vaarana on, että työnantajat siirtyvät hakemaan työntekijänsä muualta kuin työvoimaviranomaisen kautta ja piilotyöpaikkojen osuus kasvaa.

Työnhakijan palvelutarve on arvioitava kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Tämän jälkeen työnhakijan arviointi on tehtävä säännöllisesti, kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein, mikä vastaa nykyisiä säännöksiä. Sopivaa palvelutarpeen arvioinnin väliä pitää pystyä harkitsemaan asiakkaan tilanteen ja tarpeen mukaan.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on toimintamalli, jossa kunta, Kela ja TE-palvelut yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työllistymisen edistämiseksi tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työllistymisen edistämisestä ja seurannasta. Toimintamalli on todettu tehokkaaksi ja tarkoituksenmukaiseksi tavaksi edistää vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymistä. Kunnilla on ollut merkittävä rooli typ-mallin kehittämisessä. Kunnat ovat myös panostaneet pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon satoja miljoonia euroja. Tätä panostusta ei ole varaa menettää.

Hyväksi koettuja käytäntöjä tulee purkaa, vaan lainsäädäntöä tulee kehittää ja syventää uuteen toimintaympäristöön sopivaksi. Lisäksi olisi tarpeen luoda rahoitusmekanismi, joka mahdollistaa ja turvaa monialaisen yhteistyön. Kasvupalveluihin liittyen erityisesti vaikeammin työllistyville suunnattujen palveluiden kohdalla markkinaehtoisuuden vaade ei ole tarkoituksenmukainen. Moniammatillisen yhteistyön tarve ei tule jatkossakaan poistumaan. Vaikka työttömyys hellittäisi, samaan aikaan myös työn tuottavuusvaateet kasvavat ja tämä vaikeuttaa osan ihmisistä työllistymistä.

5) 3 luku Rekrytointi- ja osaamispalvelut, kommentit:

Ammatillisen osaamisen kehittämiseen on syntymässä kaksi erillistä rakennetta: OKM:n hallinnonalalle siirretty työvoimakoulutus sekä TEM:n hallinnonalan osaamis- ja rekrytointipalvelut, joita kumpaakin säädellään erillisillä laeilla. Tutkintoon tähtäävä työvoimapolitiittinen koulutus on irrotettu työvoimapolitiikan aktiivivälineistä valtionosuusperusteisen ammatillisen koulutuksen sisälle. Tämä jättää ison aukon maakuntien työllistämistävälineisiin. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista tilanteessa, jossa väestön osaamista tulee tarkastella kokonaisuutena ja kehittää kokonaisvaltaisena prosessina. Työnjako hallinnonalojen välillä tukee vanhanaikaista ajattelua eikä ota huomioon nykytilannetta, jossa työ ja opiskelu limittyvät entistä joustavammin toistensa kanssa.

Uudistus jäykistää työttömien koulutuksen hankintaa. Riskinä on, että kouluttamattomien aikuisten kouluun pääsy hankaloituu. Ammatillisen koulutuksen uudistus painottaa nuoria. Tämä on hyvä asia, mutta riskinä on, että koulutukseen pääsy heikkenee niiden työttömien aikuisten kohdalla, jotka kipeimmin kaipaisivat koulutusta. Tällä logiikalla ei työllisyysaste nouse.

Työvoimapolitiittisen koulutuksen näkökulmasta riskinä on myös se, että koulutustarjonta jakautuu alueellisesti, siten että se ei palvele korkean työttömyyden alueita eikä riittävästi alueita, joissa työvoiman kysyntä kasvaa. Koulutuksen reagointikyky rakennemuutoksiin heikkenee. Rahat jaetaan jatkossa vuosittain. Työvoimapolitiittinen koulutus on pystynyt nopeasti ohjaamaan koulutusresurssia rakennemuutospaikkakunnille ja isojen investointien alueille. Tätä joustavuutta ei saisi integraatiossa tuhota.

Työvoimakoulutuksessa on voitu ostaa opiskelijan tukipalvelua, koska opiskelijoiden joukossa on mm. maahanmuuttajia ja muita erityisryhmiä. Tarve tukeen kasvaa, mutta resurssi vähenee.

6) 4 luku Työkokeilu, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

7) 5 luku Työllistämisvelvoite, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

8) 6 luku Erinäiset säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

9) 7 luku Voimaantulo, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

2. Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

Alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta annettavalla lailla on tarkoitus siirtää maakunnan liittojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoitustehtäviä perustettaville maakunnille ja Uudenmaan kuntayhtymälle. Lisäksi laissa olisi tarkoitus säätää eräistä ministeriöiden myöntämistä tuista. Laki koskisi sekä kansallista varoista että Euroopan unionin varoista myönnettäviä tukia. Tukimuodot pysyisivät pitkälti nykyisen kaltaisina ja suurin muutos koskisivin tukea myöntäviä tahoja, joita olisivat yleensä maakunnat.

10) 1 Luku Yleiset säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

11) 2 Luku Yritykselle myönnettävät tuet, kommentit:

Yritysten tuki-instrumentit ovat samoja kuin tällä hetkellä. Suurin muutos tuki-instrumenteista kohdistuu starttirahaan, jonka status muuttuu aikaisemmasta alkavan yrittäjän toimeentulon turvaamisesta selkeästi yritystueksi. Tätä muutosta pitäisi vielä harkita.

12) 3 Luku Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan, kommentit:

Tukea tulee voida myöntää nykyisen rahoituslain mukaisesti eli julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle eikä siis vain voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle. Nykyinen muoto mahdollistaa laajemman kehittämiskumppanuuden.

Tuensaajalla on oltava edellytykset vastata toiminnasta myös tuen käytön jälkeen, jolloin saadaan aikaan pitkäaikaista vaikuttavuutta. Tulosten yleinen hyödynnettävyys on erittäin tärkeä edellytys tukirahoitukselle. On kannatettavaa, että hakijalta edellytetään todellista omarahoitusta. Se tulee olemaan tärkeää hakijan hankkeeseen sitoutumisen kannalta.

9 § mainittu velvoite pyytää opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto on hallinnon jäykkyyttä lisäävänä tarpeeton.

13) 4 Luku Palkkatuki, kommentit:

Vaikeimmin työllistyvien kohdalla maakunnalla tulee olla mahdollisuus päättää voittoa tuottamattomien tahojen työllistämismääräyksiä.

14) 5 Luku Tuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

15) 6 Luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

16) 7 Luku Euroopan unionin rakennerahastoja koskevat erityissäännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

17) 8 Luku Erinäiset säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

18) 3. Laki yksityisistä rekrytointipalveluista. Kommentit:

Ei kommentoitavaa.

19) 4. Laki sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta. Kommentit:

Ei kommentoitavaa.

5. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Työttömyysturvalain keskeisimmät muutokset koskevat työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirtämistä TE-toimistoilta työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Tehtävien siirtämisestä säädetäisiin pääosin 11 – 14 luvussa.

Valvovana viranomaisen toimiminen soveltuu huonosti työttömyyskassojen rooliin.

Lisäksi työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää muutettaisiin siten, että keskeistä jatkossa olisi työnhakijan aktiivisen työnhaun seuraaminen. Tätä koskevat säännökset olisivat pääosin 2 a luvussa.

20) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

Sääntelyssä työnhakijan oikeudet ovat poistuneet käytännössä työttömyysturvalain sääntelystä kokonaisuudessaan ja tilalle on tullut velvollisuuksia.

Valvovana viranomaisen toimiminen soveltuu huonosti työttömyyskassojen rooliin.

5 §, kohta 15: Sääntelyssä on hyvä, joustava määrittely siitä, että palveluksi voidaan lukea myös muita kuin työkokeilua, kuntouttavaa työtoimintaa ja erilaisia koulutuksia, mikäli järjestämisvastuullinen taho katsoo sen tarpeelliseksi. Määrittelyssä on kuitenkin rajattu pois työkyvyn ja työkyvyn selvittämiseksi tarkoitettu palvelu, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

5 §, kohta 18: Maakunnan palvelutuottajina on mainittu yhteisö, säätiö tai yksityinen elinkeinoharjoittaja, mutta ei kuntaa. Myös kunnilla pitäisi olla mahdollisuus tuottaa palveluita.

21) 2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

22) 2 a luku Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

23) 5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset, kommentit:

Ehdotetussa lakiesityksessä palkkatukityö kerryttää edelleen vain 75 % työssäololohtoa. Palkkatukityön tulisi kerryttää työssäololohtoa täysimääräisesti.

24) 6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

25) 7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

26) 9 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, kommentit:

Omaehtoisen opiskelun on mahdollistettava joustavasti, jotta työttömien osaaminen voisi päivittyä kattavasti vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita. Sääntelyssä koulutuksenantajan velvollisuuksia näytetään kevennetyn, mutta epäselväksi jää, miten sitten konkreettisesti maksaja seuraisi opintojen tosiasiallista etenemistä ja mitä tapahtuu, jos opinnot eivät syystä tai toisesta etenekään tarkoitetulla tai aiotulla tavalla. Sääntelyä tulisi selkeyttää näiltä osin.

27) 10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

28) 10 a luku Kulukorvaus, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

29) 11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset, kommentit:

Luvun säännökset puuttuvat, mikä vaikeuttaa kokonaisuuden arviointia.

30) 12 luku Muutoksenhaku, kommentit:

Luvun säännökset puuttuvat, mikä vaikeuttaa kokonaisuuden arviointia.

31) 13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

32) 14 luku Erinäisiä säännöksiä, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

33) Vuorotteluvapaan toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin TE-toimistoilta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle. Lisäksi tehtäisiin vuorotteluvapaasijaista koskevia muutoksia. Kommentit:

Ei kommentoitavaa.

Muutoksiin liittyviä muita lakeja:

- Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

- Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

- Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

- Laki valtion virkamieslain 5 a §:n muuttamisesta

- Laki valmiuslain 99 §:n muuttamisesta

- Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

34) Kommentit muutoksiin liittyvistä laeista:

Ei kommentoitavaa.

Laki kotoutumisen edistämisestä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämisestä. Voimassa oleva laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) kumottaisiin. Lain tarkoituksena olisi edistää kotoutumista ja hyviä väestösuhteita. Esityksessä säädettäisiin kotoutumisen edistämisestä selkeästi ja johdonmukaisesti ottaen huomioon maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä aluekehitys- ja kasvupalvelu-uudistusten edellyttämät kotouttamista koskevat muutostarpeet. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kotoutumista edistävästä palveluista ja viranomaisten tehtävistä kotoutumisen edistämisessä samoin kuin kotouttamisen yhteensovittamisesta ja seurannasta hallinnon eri tasoilla. Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen yhteen sovitettaisiin maakunnan ja kunnan muun suunnittelun kanssa.

35) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

1 momentin kohtaan 6 maininta kotouttamisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista maakunnan ja kunnan muun suunnittelun ja kehittämisen sekä elinvoiman edistämisen kanssa; Maahanmuutto ja maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen ja työllistyminen edistävät kuntien ja maakuntien elinvoimaa.

36) 2 luku Kotoutumista edistävät palvelut, kommentit:

8 § Kotoutumista edistävien palveluiden tavoitteet

On hyvä, että ensimmäisessä momentissa on selvennetty, mitä kotoutumista edistävillä palveluilla tarkoitetaan.

17 § Kotoutumiskoulutus

Pykälän 3 momentin mukaan kotoutumiskoulutusta voitaisiin toteuttaa myös omaehtoisena opiskeluna. Tämä on kannatettavaa.

18 § Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen

Pykälän mukaan kotoutumiskoulutus järjestettäisiin pääsääntöisesti kasvupalvelukoulutuksena. Maakunta vastaa siitä, että maakunnassa on tarjolla kasvupalveluna tarjottavaa kotoutumiskoulutusta. Pykälän 4 momentin mukaan kunta voi myös järjestää kotoutumiskoulutusta. Tämän vuoksi on tärkeää, että 3 §:ssä otetaan huomioon se, että myös kunnalla saattaa olla tarve hankkia palveluja palveluntuottajilta.

37) 3 luku Kotoutumisen edistäminen maakunnassa, kommentit:

38) 4 luku Kotoutumisen edistäminen kunnassa, kommentit:

26 § Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa

Pykälän 1 momentin mukaan ”Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta sekä kunnan kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittamisesta kunnassa.” Pykälän 4 momentin mukaan ”Kunnan kotouttamisen suunnittelu ja kehittäminen yhteen sovitetaan maakunnan suunnittelun kanssa siten kuin edellä 21 §:ssä säädetään.” Kunnan ja maakunnan välinen monialainen yhteistyö on kannatettavaa ja se tukee maahanmuuttajan kotoutumista sekä kunnan ja maakunnan yhteistyötä ja elinvoiman vahvistamista.

39) 5 luku Valtion kotoutumista edistävät toimet, kommentit:

33 § Valtion laskennallinen korvaus kunnalle alkukartoituksesta, alkuvaiheen ohjauksen ja neuvonnan ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä

On otettava huomioon, että laskennalliset korvaukset eivät tähänkään asti ole kattaneet kuntien kustannuksia. Jos nykyisin alkukartoituksesta ja tulkitsemisen kustannuksista maksettavat erilliset korvaukset yhdistetään laskennalliseen korvaukseen, on pidettävä huolta siitä, että korvaustaso on riittävä.

40) 6 luku Ilman huoltajaa maassa asuvaa lasta koskevat säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

41) 7 luku Rekisterisäännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

42) 8 luku Erinäiset säännökset, kommentit:

Ei kommentoitavaa.

43) 9 luku Voimaantulo, kommentit:

Ei kommentoitavaa.